

Entrevista a Antoni Escarré

“La natura ix perdent sempre”

Antoni Escarré (Alacant, 1941),
catedràtic d'Ecologia i conseller del Medi
Ambient de la Generalitat valenciana.

Escarré, ¿se sap quan disposarà d'uns locals apropiats per a la nova Conselleria del Medi Ambient (CMA) i deixaran les instal·lacions de l'Agència del Medi Ambient (AMA)?

—Acabe de fer-li la carta al conseller d'Hisenda, perquè això va lligat al nombre de personal, i ara, en pressupost, ja tenim calculat el nombre de funcionaris dels serveis centrals.

—¿Quanta gent treballa ací actualment?

—¿En l'AMA? Entre vuitanta i noranta persones.

—¿I en la CMA quanta gent ha de treballar?

—Al voltant de dues-centes. I en total, sumant els serveis territorials, unes tres-centes.

—¿Es troba més a gust de conseller de Medi Ambient que de Cultura?

—Per l'estil. Home, potser més de Medi Ambient per això que els problemes estan més endins de la meua formació professional.

—En l'anterior entrevista que vam fer vostè i jo em va confessar que no li agradava ser conseller. ¿Encara ho veu així?

—Crec que he evolucionat un poc. Trobe que el projecte de govern és il·lusionador, i amb el temps he après a estimar l'ofici. I en aquest lloc que estic ara hi ha coses que m'agraden més. Potser estic equivocant, però ara tinc més raons per estar il·lusionat. Jo valore el temps com a conseller de Cultura com una experiència enriquidora, però per la cosa de l'especialització estic més il·lusionat. És una conselleria nova, que té molts inconvenients però molts avantatges, que té molt de futur i que cada vegada tindrà més importància.

—L'oposició parlamentària va qualificar de precipitada la creació de la CMA. ¿Tenien raó?

—Crec que no. L'esforç d'aquesta conselleria és, fonamentalment, agrupar programes ja existents en la Generalitat. Això, bàsicament, encara que se'n creen de nous. Són programes resituats als quals donem reforçament i unitat d'acció política. La crítica pot venir del parèntesi entre la decisió i les transferències, però aquest temps, si s'entén una miqueta de política pressupostària, és el normal.

—Concretament, ¿quin serà el pressupost de què disposarà?

—Esperem que estarà al voltant dels 5.000 milions de pessetes.

—¿"Esperem" vol dir que pot ser que no?

—No, que pot haver una marge d'error.

—¿És prou?

—És prou per a un primer any, tenint en compte que la inversió de sanejament d'aigües continua sent competència de la Conselleria d'Obres Públiques i Urbanisme. I és suficient sempre que tinguem, com pensem tenir, alguns programes plurianuals d'actuació, com el de residus sòlids i el d'aus de la natura.

—¿Quines són les competències de la seua conselleria?

—Bàsicament, totes les que tenia l'A-

MA, d'una banda. El control d'emissions industrials, que repleguem de la Conselleria d'Indústria. La sanitat ambiental i el control de qualitat d'aigües, que ens ve de la Conselleria de Sanitat (en aquest sentit, intentarem convertir la guarderia forestal en guarderia del medi ambient). També

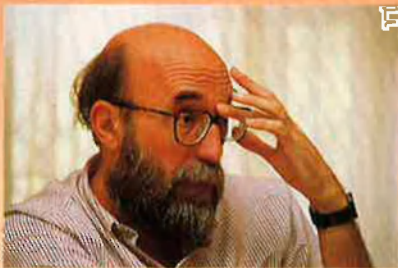

“La qualitat del medi ambient, de vegades, s'oposa a l'interès social”

tenim el servei de cartografia, que se'n transfereix d'Obres Públiques, i tota la competència forestal. I la idea que tenim, pel que hem vist d'estructura en les altres autonomies, és reorganitzar-ho en tres o quatre direccions generals.

—¿Es molt distint l'esquema de la CMA de Catalunya al seu?

—No. Ells han avançat en el sentit de tenir unes competències acordades amb les confederacions hidrogràfiques —que nosaltres també podem arribar a tenir— i

“L'home està deixant d'actuar sobre molts terrenys de cultiu, i això, a la llarga, facilita la desertització”

tenen també les competències d'inversió en sanejament —que ací les té la Conselleria d'Obres Públiques—, però en canvi no té les competències de la gestió forestal. Pensa que bona part de la Catalunya forestal, a diferència nostra, és productiva.

—¿La CMA tindrà potestat per a pre-

dir empreses contaminats, com sembla que fan a Europa?

—Ara mateix nosaltres podem multar una empresa d'aquestes característiques i proposar-ne el tancament. La legislació europea és més exigent, i això és bo per a nosaltres, ja que ens obre un camí fàcil. No hem de convèncer ningú que ha de ser així. I la tendència és acostar-nos-hi, sense arribar a crear problemes econòmics com fan certes normatives que posen entre l'espasa i la paret les empreses.

—Les empreses contaminants, per tant, ¿tenen els dies comptats o no?

—En uns anys les exigències aniran sentint-se més, perquè els controls que tenim de les empreses deixen molts forats negres. Les empreses tenen molts sistemes de falsejar les dades i fugir de les inspeccions, però ara, sense anar amb esperit de liquidació, es perseguirà el compliment de la legislació. Ara: la qualitat del medi ambient, de vegades, s'oposa a l'interès social. Hi ha poblacions que pateixen de la contaminació, però viuen de les empreses que són molt poc exigents amb la qualitat ambiental.

—Per tant, ¿l'home ha de viure del paisatge o el paisatge ha de ser exclusivament per a l'observació?

—L'home ha de viure del paisatge i ha de fer esforços per preservar-lo. Qualsevol acció de l'home és perjudicial per a la natura. La natura ix perdent sempre. Des d'arrancar un cotxe a la higiene personal, tot és una agressió al medi ambient.

—¿Jugar a hockey herba, com vostè fa, és una agressió al medi ambient?

—Juguem sobre herba artificial; si no, sí que ho seria.

—¿Què va voler dir exactament quan va declarar que el foc formava part del cicle normal de la vegetació mediterrània, observació que va causar tanta irritació?

—Jo posava com a cas extrem la vegetació californiana, de Chaparral, on, després dels estudis realitzats pels millors grups en ecosistemes mediterranis, la Universitat de Califòrnia ha posat de manifest que és una vegetació que té un cicle d'acumulació de biomassa, s'estanca i espera l'incendi per a tornar a iniciar el cicle. L'incendi la rejoveneix i torna a començar. I els estudiosos no veien l'incendi com una cosa absolutament negativa. I de fet, si mirem la història i els estudis dels sediments del sol, es veu que en la vegetació mediterrània això no és anormal. Cal veure que moltes de les nostres plantes estan adaptades al foc: si cremes un alzinar, rebrota; si cremes una surera, també.

—*¿La solució als incendis passa per la repoblació amb espècies autòctones?*

—És un problema, crec, d'ordenació de la coberta. Si fas un mapa de la combustibilitat de la vegetació, la cosa més perillosa és tenir grans masses de vegetació amb un alt grau de combustibilitat. Una solució per a minimitzar l'extensió dels incendis passa per fer una estructura en mosaic, alternant la combustibilitat. Jo he vist incendis de pineda que quan han arribat a la frontera de l'alzinar s'han extingit.

—*¿Quan i per què es van omplir els nostres boscos de pins?*

—Això respon a una visió productivista: fabricar fusta i paper. Aquesta política estava dominada per la mentalitat centreeuropea: pensaven el Mediterrani com si s'estiguessen a Suïssa, sense fer la correcció climatològica. Les espècies de creixement ràpid poden ser molt rendibles en aquests països, però no ací. Hi ha una gestió per fer, que és la recuperació del carrascar. Si tenim una coberta vegetal on el foc només afecta la part aèria de la planta, tota la part subterrània es posa a treballar per a fer planta aèria. El pi, en canvi —excepte el pi canari—, mor. Per tant, hem d'anar cap a aquesta coberta vegetal, reforestant de manera mixta.

—*Tinc entès que les brigades antiincendis, que començaven a operar a l'abril, ara no comencen fins al juny. Total, dos mesos de desassistència forestal.*

—L'estadística dona que la climatologia que s'espera a l'abril i al maig no és conflictiva. Ara, jo, aquesta dada, la desconec. ¿On és això?

—*A Penyalgosa.*

—Sí, és probable. Enguany, a la vista dels fets, ens hem de replantejar la prevenció d'incendis i la professionalització de les brigades i el calendari d'acció.

—*El ritme de desertització al nostre país ¿és tan alarmant com diuen?*

—Jo, en això, no vull ser alarmista. Moltes de les dades que es donen s'obtenen de manera empírica. Estan calculades per l'equació universal de la pèrdua del sòl, que és una equació que té una sèrie de factors que compten constants i components molt lògiques d'una fórmula, per a mi, massa senzilla per ser un producte de factors. Això va començar a fer-se als Estats Units d'Amèrica per a saber les pèrdues en explotacions agrícoles i condi-

cions que eren fàcilment estandarditzables, i els va eixir molt bé. Però jo sóc molt escèptic quant a que les expressions matemàtiques, senzilles o complicades, serveixen per a aplicacions universals, perquè aquesta equació havia de ser local.

El problema, per tant, és que les dades de que disposem s'han obtingut per aquest procediment. Ara, si es calcula per la conca dels embassaments i els sediments, tens unes aproximacions que no són de tan espectaculars com les de l'aplicació de la fórmula universal. I si fas l'estudi per parcel·les, com ha fet el meu departament universitari, traus resultats també distints. Però són processos exponencials, i les grans precipitacions, que són difícils d'incorporar a una estadística de previsió, si

Missió impossible

Aquest catedràtic d'Ecologia amb l'alçada d'un dia sense pa i amb el pentinat en *topless*, a causa de la desertització capil·lar que l'assota, va arribar a la política a instàncies de Ciscar, a qui va substituir més endavant en la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència per tal de pacificar la transició del ciscarisme al lermisme. Avui, dos anys després, té al seu càrrec una altra missió impossible: posar en marxa una conselleria amb escassos recursos.

que poden disparar el transport de sediments d'una manera terrible.

El que sí que està passant és que l'home està deixant d'actuar sobre molts terrenys de cultiu, i això, a la llarga, disminueix el sistema de retenció d'humitats i facilita una erosió espectacular.

—*¿Quina esperança donaria a un banyista de la ciutat de València, que s'ha de desplaçar a Dénia o Peníscola per a nadar sense perill?*

—L'esperança és que hi ha un pla de sanejament en aplicació. No en tenim dades encara, però algunes actuacions, com la de Benicàssim, han donat resultats espectaculars. La perspectiva és que la situació es veja que va millorant d'estiu en estiu, ja que, ara com ara, no es pot parlar d'una data de solució. Ara, a partir d'aquest estiu es podran trobar zones a València on la qualitat del bany serà molt superior a l'actual.

—*¿El Mediterrani té els dies comptats, o vostè és del parèixer del professor Ramon Margalef?*

—És una qüestió de perspectiva. Els que veiem el Mediterrani des de la costa només, som molt pessimistes. Però molts d'aquests problemes són solucionables a curt o mig termini. La visió del professor Margalef és una visió molt integral: tot el Mediterrani com a sistema. És com si un estiguera preocupat per una urticària o per un fong, que no afecta al funcionament de tot l'organisme. Per a Margalef és un problema epidèrmic, per a entendre'ns. El model de funcionament del Mediterrani és dels més seriosos que conec.

—*Els ecologistes consideren una equivocació haver autoritzat la caça d'aus aquàtiques abans del termini legal.*

—El problema no és el termini legal, que tenim competències per fer-ho, sinó que hi ha coses que no coincideixen entre el calendari nacional i l'autonòmic. No té gran transcendència.

—*¿La pluja àcida és un problema insoluble?*

—En les dades que tenim de contaminació atmosfèrica, que no són moltes, la presència d'òxids de nitrogen i de sofre, que són els que produeixen els àcids, són molt episòdics. Ací, normalment, el perill de la pluja àcida seria l'afecció que podria cau-

sar als arbres, però és diferent el que pugui passar en el sòl, perquè els àcids són predominantment bàsics. I una altra cosa és que no s'han de barrejar els fenòmens de deposicions àcides amb un altre tipus de fenòmens de contaminació deguda a agents oxidants.

Aquest és el problema, perquè poden produir-se sinergies entre deposicions potencialment àcides i agents oxidants. O siga que no tenim la mateixa síndrome lineal de pluja àcida de Centreeuropa, però tenim la complicació de la combinació. A Alemanya ho estan resolent tallant l'arbre danyat i reforestant amb plantes d'origen acostumat a sòl àcid, amb espècies resistents, i ací, a causa de la sinergia, ens enfrontem amb un problema que pot ser nou i que estem estudiant amb molt d'interès per a lluitar contra ell.

Miquel Alberola